

Bijlhout en Bakkeljauw

Ik nam het boek ter hand, wilde alleen maar even erdoor bladeren en plotseling was ik op pagina 45. Dat wil zeggen dat het boek pakkend is, goed geschreven, prettig leesbaar.

Er is inmiddels al heel wat geschreven over nazaten van (tot)slaafgemaakten, maar in *Bijlhout en Bakkeljauw* wordt het verrassend anders aangepakt. Vanuit twee personages, Eva Spoor en Ivo Tholen van Vlissingen wordt het leven van huidige plantagebewoners verteld, en de problemen waarmee ze te kampen hebben. Beiden zouden een alterego van de auteur zijn omdat de roman enigszins autobiografisch is. Vanuit beider

perspectief ontvouwt het verhaal zich. Professor in de antropologie Tholen van Vlissingen reist af naar Suriname om Eva te gaan zoeken. Zij was zijn meestbelovende onderzoekster in zijn team en zeer plotseling naar Suriname vertrokken en nu lijkt ze spoorloos. Hij ontmoet vele personen die hem informatie verschaffen waarmee hij mogelijk het mysterie kan oplossen. Eva lijkt op een plantage betrokken te zijn geraakt bij een conflict dat teruggaat tot de tijd van de afschaffing van de slavernij. Zou het te maken kunnen hebben met haar blanke voorouders die zeven generaties geleden enkele plantages in hun bezit

hadden? Iemand moet daar toch verantwoordelijkheid voor nemen, of niet? Gaat het om erfschuld?

Auteur van het boek, Iman Sprenger, heeft als ingenieur op onze universiteit lesgegeven; in die tijd groeide ook zijn liefde voor Suriname. Zijn interesse voor mensen en samenlevingen van ex-koloniën werd echter zo groot, dat hij besloot een heel andere koers te gaan varen, hij ging antropologie studeren. *Bijlhout en Bakkeljauw* (het hout dat slaafgemaakten moesten kappen – met een bijl – werd bijlhout genoemd; bakkeljauw was vaak de beloning voor werk) is vanuit antropologisch oogpunt geschreven, maar zijn bèta-kant wordt op een verrassende manier in het verhaal verwerkt. Ivo is behalve antropoloog ook natuurkundige. Hij probeert het gedrag van de mensen van Surinaamse plantagegemeenschappen dan ook in een formule te vangen. Hoe meer hij te weten komt, hoe meer hij zijn formule kan verfijnen. De belangrijkste onbekende in de formule is P; P staat voor Prestige.

Is het boek een thriller? Het is in ieder geval best spannend, en zeker ook informatief zoals de problematiek rondom grond- en eigendomsrechten, goudzoekers, eco-systemen en Surinaamse gebruiken, godsdiensten en andere geloven. 'Mannen moeten zo nu en dan gaan wandelen. Dat weet iedere vrouw'. De vele sfeerbeschrijvingen uit verschillende perioden zijn prachtig. 'Ik zie mezelf weer lopen, die laatste avond in het lage zonlicht, terwijl de

vleermuizen tussen de huizen scheren en de cicaden aanslaan met het lawaai alsof iemand een cirkelzaag in een balk zet'; 'Daar staat een tafel met vier plastic stoelen, eigenlijk zijn het er acht, want je zit altijd op twee op elkaar gestapelde stoelen. Anders zak je scheef weg. In de vitrine staan schaaltes met *bakkeljauw*, kerri ei, kousenband-garnalen of gebakken lever en pindakaas. Op maandag is er ook bami met kip'. Pakkende uitspraken verrijken het boek. 'Je verbergt toch alleen iets als dat iets slecht is, dacht hij. Omgekeerd, als je iets verborgen houdt, dan is het slecht' en 'Ras is de olifant in de porseleinkast van linkse antropologen, ras hoort bij rechtse politici en fascistische denkbeelden, niet bij ons'. Plantages worden niet bij naam genoemd, maar met de gedetailleerde beschrijving van de omgeving wordt het een leuk gepuzzel, wetende dat het geen fictie is.

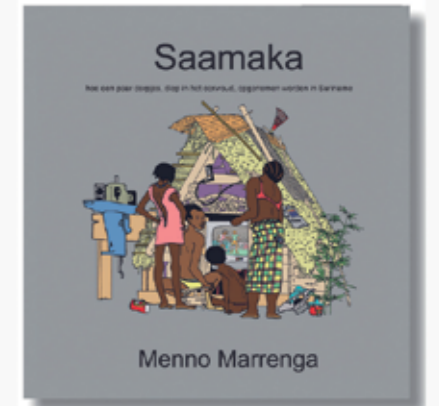
Sprenger wil met dit boek dat mensen plezier aan het lezen ervan beleven, maar meer nog dat er begrip komt voor de mensen die nog op de plantages wonen, temeer daar de Surinaamse overheid zich weinig van hen aantrekt.

Ik denk dat beide hem is gelukt.

★★★★☆

SANDRA SMIT

Bijlhout en Bakkeljauw,
Iman Sprenger, 2022, Songline
Uitgeverij Amsterdam,
ISBN 9789090358932

Verkrijgbaar bij
Parbode en in
boekhandels in
Suriname.

Parbode
SURINAAMS MAGAZINE

Kromme
Elleboogstraat 3
Paramaribo
parbode@gmail.com

Heerenstraat 24
Paramaribo
(+597) 478910
info@thebacklot.sr